

גמ' (ט) גיר' יו'שלמי ור"י' צה' הראשון והשני וכן כלל (ב) לעיל לג: [ע"ש לקמן לג: ע"ש] (א) ו"ל להם] (ד) [חוספתא פ"ד רש"י (ט) ע"י מו"ט ו"ש] ד"ה [בשני] [תוס' (ו) [ע"ע מו"ט] סוכה נד: ד"ה רב יהודה] (ז) [פי' מתלמידי ב"ש ע"י מו"ט שנת קל: ד"ה דר"א שמוני הו"א]

הגהות

רש"י ד"ה מערב ארב: יכול לערב בו ערב יום הראשון. כ"ל וכו' בהע"ב: (הש"ס) ד"ה או אינו מערב כל עיקר. אפילו לצד א' ודחויות בו. כ"ל: (הש"ס)

תורה אור

רש"י א' ויאמר אלהים אבך שרה אשתך יקרת קרן בן וקרת את שמו יצחק ונקמתי את בריתי אתו לקרית עולם לְיָרֵעוּ אַתָּרָו:

(הש"ס ת"ט) תוס' ב' ויפתך בן נָכַר לֹא תקריבו את קַחֶם אֱלֹהִיכֶם מִפְּנֵי אַהֲרָה בִּי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹט בָּם לֹא יִרְצוּ בָּהֶם:

(ויקרא ט"ו ס"ה)

בבל מערבין פרק שלישי

מתני' מערב ארב שני עירובין. אם היה לריך יוס ראשון לילך ללאן ויוס שני לילך ללאן יכול לערב למזרח ולמערב ערב וי"ט הראשון: ואומר עירובי. של מזרח יקנה לי היום לזרז מחר ועירובי של מערב יקנה לי צפון השמשות דלמחר לזרזן יוס שני דקסבר רבי אליעזר שבת וי"ט ללא כחד יומא אריבא

יניהו אלא שמי קדושות ולכל חד יומא אית חדא שבתה וכלל חדא חדא מיקנא ליה שבתה ליה לזרזא ע"ש וביה"ש דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליוס צ': עירובי בראשון ובשני בבני עירי בו'. כלומר ואם לא היה רואה לילך אלא בלחוד מן האדדין ביום ראשון ובשני אין לריך לוח מתחמו לא ללאן ולא ללאן ואינו רואה להפסיד ללא אלפים של תחמו מכלאן ולא אלפים של תחמו מכלאן יערב עירוב אחד לצד שהוא רואה לילך צו ביום ראשון ויאמר עירובי זה יקנה לי לזרז מחר ובשני הריני כבני עירי שלא עירבו או אם היה לריך לילך בשני ולא בראשון לא יאמר עירובי זה יקנה לי ביה"ש של מחר ובראשון אהיה כבני עירי: או מערב לרוח אחת. לזרז שני ימים: או אינו מערב כל עיקר. אפילו לצד אחד להיום בלחוד מן הימים כבני עירו: או מערב לבי ימים. ובגמרא פריך היינו לרוח אחת: מוליכו. השליט: בראשון. ערב וי"ט שלפני השבת: ומחשיך עליו. עד שיקנה העירוב: ונוטלו ובא לו. שמה יאבד ושוב אין לו עירוב בשני כדקמני נאכל עירובו בראשון וכו' וחחר ומוליכו בשני כו': משתבר בהליכתו. כלומר קנה לו הליכה ליום מחר: ומשתבר בעירובי. שאוכלו וביו"ט אחר שבת דלא אפשר בהכי מוליכו בראשון וחחר והולך שם בשני ללאות אם קיים עירובו ומתשיך עליו ואם ראה יאכלנו אחרי כן: מודים אתם לי שהן ב' קדושות. דקאמריתו אין עירוב לפני דאי קדושה אחת ה"ל כחד יומא אריבא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהן וכיון דשמי קדושות הן יכול לערב נמי לב' רוחות: גמ' לרוח אחת. דקמני מתני': מאי ניהו. פשיטא דלשני ימים קאמר בניחותא: ולשני הימים. דקמני: מאי

יהו. פשיטא לי דלרוח אחת קאמר וא"כ מרחי למה לי היינו קמייחא: אי אתה מודה ביום אחד או אינו מערב כל עיקר. אבל. אמנת כמו אכל שרה ומתרגם קושטא (בראשית ז') א: שאם עירב בגליו. שלא היה לו פת לשגר ע"י שליח ולערב והלך הוא בעצמו וישב לסוף אלפים אמה עד שקדש עליו היום וקנה שבתה וחור וכן צביתו: מערב בגליו בשני. לריך לערב בגליו אף בשני ואינו יכול ללכת בשני חוץ לתמום ע"י קנייה הראשונה הן אם נאכל עירובו המערב שבת ונאכל עירובו ביום ראשון לאחר שקנה העירוב אי אתם מודים לי שאינו יואל עליו בשני ע"י אותה קנייה: הא לאיי. ר' אליעזר קמהדר לה וקאמר ודאי אף לדברים צ' קדושות הן ולא גרסינן לאיי אפמיי מופשי דאינו דוש לא פסוק ולא ג"ש דכדילי הש"ס הן מרגום של לאיי: ורבנן מוספקא להו. שבת וי"ט אי קדושה אחת ניהו אי שמי קדושות: ועבריי הבא לחומר. דאין יכול לערב לפני רוחות דלמא חדא קדושה היא: והבא לחומר. דאי נאכל בראשון דאין עירוב לפני דלמא צ' קדושות הן: אי אתה מודה שאין מערבין בתחילה מיר"ש לשבת. אם לא עירב צין השמשות של ערב וי"ט והולך ללכת שבת אי אתה מודה שאינו יכול לערב מערב בחצי היום אם לא עירב צין השמשות: משום הבנה. שמכין מיו"ט לשבת ולא משום טעמא דחד יומא הוא: אין יוצא עליו בשני. והרי הוא כבני עירי דודאי שמי קדושות הן ואין עליו חשש ספק: הכי

עירובין פרק שלישי

א' אתה מודה שמא יבקע הנוד. תימה להנהו דמפרשי טעמיהו משום דאין צריכה או משום ראשית כו' כיון דקמני סיפא אי אתה מודה שמא יבקע הנוד מנא להו דלא הוה טעמא משה"ו וי"ל דידע הש"ס שאין זה עיקר טעם ואע"פ שהן עומן לא היו חוששים זה הטעם עיקר מ"מ היו שואלין אותו לדעת מה

ישיב וכענין זה יש צבחים (דף ע"ו: ע"ו) גבי איברים תמימים שנתערבו בצאיברים בעלי מומין דרבי אליעזר אומר יקרב ורואה אני את צמר של בעל מום כאלו הן עלים ואין זה עיקר טעמו דצברע ורובע מודה רבי אליעזר וטעם בעל מום משום דכתיב מוס צם לא ירעו! הא על ידי תערובות ירעו ור' אליעזר דקאמר רואה אני כאלו הן עלים היה שאל לחכמים למה לא יכשירו מאותו טעם אע"פ שהוא בעצמו לא היה חושש לאותו טעם וכהנה רבות בש"ס:

אמר לו אבל. לא לגמרי מודו לו לר' אליעזר דלר' אליעזר הוי כבני עירי ולרבנן דרבי דמספקא להו הוי כחמר גמול:

ורבי אליעזר התם משום הכנה. וא"ת ולמה לי טעמא משום הכנה תיפוק לי' דאסור למיקני שבתה שבת פ"י ציו"ט כיון דציו"ט אסור ללכת חוץ לתמום כדלמא פסק צ"ו דבינה (דף ז') דאין מניחין עירובי תחומין מיו"ט לצדו ואע"ג דהתם לא שייך ציה הכנה דהא נולדה ציה מותרת צזה ואור"י דלאסור לטעמא דהכנה משום דמאן דשרי התם למיקני שבתה שבתא ח"כ משום דצנן הקשו לר' אליעזר גם מעירובי חלירות ולכן לריך לתוך משום הכנה תדע דהכנה נמי שייך בעירובי חלירות דהא רב פוסק בשמעתין כר' אליעזר דשמי קדושות הן ורב גופיה פסקי כריש פסק צ' דבינה (דף ט"ו: ע"ו) דהלכה כתי"ק דלמא יו"ט שכל היותו צע"כ אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חלירות וכיון דשמי קדושות הן אמאי אין מערבין ע"כ משום הכנה ומיניה התם דקאמר רבי מערבין עירובי חלירות אכל לא עירובי תחומין מ"ט דמדשרי עירובי חלירות משמע דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי חלירות ולמאן דאסור למיקני שבתה שבתא ניחא אכל למאן דשרי קשה ושמה י"ל דבהכי פליגי רבי ורבנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חלירות כיון דציוס טוב שרי להויא מאחד לאחר: **משום הכנה.** איסור הכנה דאורייתא היא כדילפינן לקמן בשמעתין ומה שאופין מיו"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה צפרק אלו עוברין (פסחים דף מ"ו: ע"ו) משום הואיל ומקלטי ליה אורחין וא"ת והיכי צעי צאלו עוברין (שם) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מיו"ט לשבת הא אית ליה איסור הכנה הכא בשמעתין וי"ל דההיא דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שבתה שבתא ואלו לא לריכין לטעמא דהכנה כדפי' ועירובי חלירות נמי סבר דההיא דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מיו"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח צפ"ק דבינה (דף ע"ו: ע"ו) דלית ליה לר' אליעזר הכנה גבי ציה שולדה שבת דקאמר רבי אליעזר עדיין היא ממלוכת צ"ש אומרים תיאלץ ציו"ט וצ"ו אומרים לא תיאלץ וי"ל דרבי אליעזר סבר צ"ש דשמוטי הוא ועוד תגי' צפ"ק דבינה (שם) דר' אליעזר אומר תיאלץ היא ואמה וריבא"ב אומר דלא שייך הכנה בצפיה וצישול דאין זה אלא מיקון בעלמא שמתקן המהלך ולא שייך הכנה אלא לענין ציה ועירוב שהוא דבר חדש: אמר הכי

התנן האומר מודה שמא יבקע הנוד. תימה להנהו דמפרשי טעמיהו משום דאין צריכה או משום ראשית כו' כיון דקמני סיפא אי אתה מודה שמא יבקע הנוד מנא להו דלא הוה טעמא משה"ו וי"ל דידע הש"ס שאין זה עיקר טעם ואע"פ שהן עומן לא היו חוששים זה הטעם עיקר מ"מ היו שואלין אותו לדעת מה ישיב וכענין זה יש צבחים (דף ע"ו: ע"ו) גבי איברים תמימים שנתערבו בצאיברים בעלי מומין דרבי אליעזר אומר יקרב ורואה אני את צמר של בעל מום כאלו הן עלים ואין זה עיקר טעמו דצברע ורובע מודה רבי אליעזר וטעם בעל מום משום דכתיב מוס צם לא ירעו! הא על ידי תערובות ירעו ור' אליעזר דקאמר רואה אני כאלו הן עלים היה שאל לחכמים למה לא יכשירו מאותו טעם אע"פ שהוא בעצמו לא היה חושש לאותו טעם וכהנה רבות בש"ס: **אמר** לו אבל. לא לגמרי מודו לו לר' אליעזר דלר' אליעזר הוי כבני עירי ולרבנן דרבי דמספקא להו הוי כחמר גמול: **ורבי אליעזר התם משום הכנה.** וא"ת ולמה לי טעמא משום הכנה תיפוק לי' דאסור למיקני שבתה שבת פ"י ציו"ט כיון דציו"ט אסור ללכת חוץ לתמום כדלמא פסק צ"ו דבינה (דף ז') דאין מניחין עירובי תחומין מיו"ט לצדו ואע"ג דהתם לא שייך ציה הכנה דהא נולדה ציה מותרת צזה ואור"י דלאסור לטעמא דהכנה משום דמאן דשרי התם למיקני שבתה שבתא ח"כ משום דצנן הקשו לר' אליעזר גם מעירובי חלירות ולכן לריך לתוך משום הכנה תדע דהכנה נמי שייך בעירובי חלירות דהא רב פוסק בשמעתין כר' אליעזר דשמי קדושות הן ורב גופיה פסקי כריש פסק צ' דבינה (דף ט"ו: ע"ו) דהלכה כתי"ק דלמא יו"ט שכל היותו צע"כ אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חלירות וכיון דשמי קדושות הן אמאי אין מערבין ע"כ משום הכנה ומיניה התם דקאמר רבי מערבין עירובי חלירות אכל לא עירובי תחומין מ"ט דמדשרי עירובי חלירות משמע דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי חלירות ולמאן דאסור למיקני שבתה שבתא ניחא אכל למאן דשרי קשה ושמה י"ל דבהכי פליגי רבי ורבנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חלירות כיון דציוס טוב שרי להויא מאחד לאחר: **משום הכנה.** איסור הכנה דאורייתא היא כדילפינן לקמן בשמעתין ומה שאופין מיו"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה צפרק אלו עוברין (פסחים דף מ"ו: ע"ו) משום הואיל ומקלטי ליה אורחין וא"ת והיכי צעי צאלו עוברין (שם) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מיו"ט לשבת הא אית ליה איסור הכנה הכא בשמעתין וי"ל דההיא דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שבתה שבתא ואלו לא לריכין לטעמא דהכנה כדפי' ועירובי חלירות נמי סבר דההיא דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מיו"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח צפ"ק דבינה (דף ע"ו: ע"ו) דלית ליה לר' אליעזר הכנה גבי ציה שולדה שבת דקאמר רבי אליעזר עדיין היא ממלוכת צ"ש אומרים תיאלץ ציו"ט וצ"ו אומרים לא תיאלץ וי"ל דרבי אליעזר סבר צ"ש דשמוטי הוא ועוד תגי' צפ"ק דבינה (שם) דר' אליעזר אומר תיאלץ היא ואמה וריבא"ב אומר דלא שייך הכנה בצפיה וצישול דאין זה אלא מיקון בעלמא שמתקן המהלך ולא שייך הכנה אלא לענין ציה ועירוב שהוא דבר חדש: אמר הכי

מסכת שביעית

פרק ב' המשך משנה י' ומרביצין בעפר לכן דברי רבי שמעון. רבי אליעזר בן יעקב אוסר. מקורסין בארז בשביעית. רבי שמעון אומר, אכל אין מקבלין:

עין משפט
נר מצוה

פ"ח א מ"י פ"ח מה"ל עירובין הלכה ה' סמנ ע"ן א טו"ש ע"כ א"כ מ"ו שפ"ה א: פ"ב ב מ"י ש"ס הלכה ט ט טו"ש ע"כ ש"ס ספ"ד צ:

רבינו הגמאל

והתנן האומר תורמת הברו הזה בתוכו ומעשרותיו בתוכו ותורמת מעשר בתוכו ר"ש [אומר] קרא השם ותנה הברו מערב כלו כו' כמו קרא השם ואמר ר"ש (אמר) קרא השם פי' תרומתו תורמה. ופרקינן כיון שהוכיח בתוכו נעשו סביבותיו שירים נכריים. [ואביעית] אימא טעמא דר"ש לאו משום דלית ליה ברייה אלא כדקמי' סיפא אמרו לו לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונשפכה אותה שוקת תורמה ונמצא כי מה ששחה בשלים היה שוחתה למפרע. ואמר לר' מאיר לכשיבקע הנוד וישפוך הין אחרי כן אם ישחה הם טבליים אבל כיו' שהנוד קיים אינם טבליים. כי התרומה בקרקעית הנוד היא שומרה. ולמאי דסליק ארתי' מעיקרא דבבבירה פליגי מאי קאמרי ליה. הכי קאמרי ליה ליריין אין בריא ליריין אינן מודה כו' ופשוטה היא:

מתני' ר' אליעזר אומר י"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב שני עירובין ואומר כו'. תני אמרו לו לר' אליעזר אין אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום אמר להם אמרו כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום כך אין מערבין לבי ימים (א) [אין] אחד לצפון (א) [אין] אחד לדרום. אמר להם (א) [אין] אחד חוץ חוץ קדושה היא (ואפשר) [ואי אפשר] להלך הכא בבי ימים ב' קדושות הן אמרו לו אי אתה מודה שאין מערבין ללכתה מיר"ש לשבת אמרו להן אבל. והא לאיי קדושה אחת הן א"ל התם משום הכנה שאין יו"ט סכין לשבת. אמר להם ר' אליעזר א' אתם מודים שאם עירב בגליו בראשון מערב בגליו בשני נאכל כו' ונפירש בפי מי שהוציא אותו נכרים התנן מי שבא בדרך והיה מכיר אילן זה גדר כו' ואמרין בגמרא והו שאמרו הני מערב בגליו וזה יצא העשירי חוץ לעיר ואמר שבתיה במקומי לפי שלא התירו לערב בגליו [לא לא] למה שבא בדרך וחשבה לו לדרבי ר"מ ר' יהודי אומר אחד עני ואחור עשירי כו':

ת"ר עירב בגליו בראשון מערב בגליו בשני נאכל עירוב בראשון [אין] ויצא עליו בשני דברי רבי

